

Till berörd remissinstans

ANGÅENDE REMISSEN OM FÖRSLAG TILL REVIDERADE RIKTLINJER FÖR FAMILJEHEMSVÅRD AV BARN OCH UNGDOMAR

Detta gäller remissvar på "Förslag till reviderade riktlinjer för familjehemsvård av barn och ungdomar"
Dnr: 325-577/2013

Remisstiden sträcker sig till den 30 juni 2013, vilket vi ber er respektera. Om det av några skäl inte är möjligt för er att inkomma med svar inom utsatt tid måste en kontakt tas med den för ärendet ansvariga personen på roteln.

Ansvarig handläggare/borgarrådssekreterare på Rotel VII är Sandra Molander, tfn 08-508 29 133.

Remissvar skickas till:

- Rotel VII i digital form (word/excel). Ange KS:s diarienummer som namn på ärenderubrik. Ex: KS 314-331-2004
- KF/KS kansli i pappersform.

Bilägg **inte** remissunderlaget. Det finns redan diariefört i kommunstyrelsens diarium.

Häfta **inte** ihop handlingarna.

Adresserna är följande:

Rotelns e-post: RVII-remissvar.SLK@stockholm.se eller
Funktion SLK RVII-remissvar

KF/KS kansli, Stadshuset, 105 35 STOCKHOLM

Med vänliga hälsningar

Erika Falck
Rotel VII

Remitteringsmapp

Ärende: Förslag till reviderade riktlinjer för familjehemsvård av barn och ungdomar

Inkom till KF/KS kansli den

Behandling i övrigt:

För yttrande senast: 30 juni 2013

Stadsdelsnämnderna
Samtliga stadsdelsnämnder

Facknämnderna
Utbildningsnämnden

Övriga
Slk

SOCIALNÄMNDEN 2013-03-26
PROTOKOLLSUTDRAG

STOCKHOLMS STAD
Kommunstyrelsen
Registraturét

Ink. 2013-04-09

Dnr: 825-577/2013

Till: RM

Justerat 2013-04-02

Marie Ljungberg Schött (M) och Bengt Roxne (S)

§ 10

Förslag till reviderade riktlinjer för familjehemsvård av barn och ungdomar
Dnr 3.1-82/2013

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden godkänner förslaget till revidering av nuvarande riktlinjer för familjehemsvård av barn och ungdomar.
2. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen för vidare befordran till kommunfullmäktige.

Ärendet

De gällande riktlinjerna för stadens familjehemsvård av barn och ungdomar antogs av kommunstyrelsen 24 november 2004. Smärre justeringar har skett efter detta. Under åren som följt har familjehemsvården återkommande varit föremål för granskningar från olika håll och revidering av riktlinjerna har påbörjats i omgångar. En rad nationella utredningar har berört området under de senaste åren. Inför revideringen av riktlinjerna har förvaltningen inhämtat underlag främst från Barnskyddsutredningen (SOU 2009:68), Vanvårdsutredningens delbetänkande (SOU 2009:99), Social Rapport 2010 (Socialstyrelsen 2010), Upprättelseutredningen (SOU 2011:9).

Förvaltningen hade i sitt arbete med att revidera de riktlinjer för familjehemsvård som beslutades av socialnämnden i mars 2011 tagit med många av de förslag till förändringar som sedan har beslutats i föreskrifter och lag. På grund av förändringarna i lagstiftningen föreläggs nämnden nu förslaget till riktlinjer i sin uppdaterade form.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 8 februari 2013.

Förslag till beslut

Ordföranden Marie Ljungberg Schött m.fl. (M), ledamoten Ann-Katrin Åslund (FP), ledamoten Stina Bengtsson (C), ledamoten Ewa Samuelsson (KD) och tjänstgörande ersättaren Bengt Roxne m.fl. (S) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP) framlade ett annat förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta enligt detta förslag.

Ledamoten Inger Stark (V) framlade ytterligare ett annat förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta enligt detta förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen till beslut mot varandra.

Nämnden beslutade utan omröstning enligt ordföranden Marie Ljungberg Schött m.fl. (M), ledamoten Ann-Katrin Åslund (FP), ledamoten Stina Bengtsson (C), ledamoten Ewa Samuelsson (KD) och tjänstgörande ersättaren Bengt Roxne m.fl. (S) förslag till beslut.

Reservation

Ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP) reserverade sig mot nämndens beslut enligt följande.

1. Socialnämnden beslutar i huvudsak enligt förvaltningens förslag.
2. Socialnämnden beslutar att ett år efter ikraftträdandet redovisa en uppföljning av hur de nya riktlinjerna efterlevs runt om i staden.
3. Socialnämnden säger också följande

Det är bra att FN:s barnkonvention är en av utgångspunkterna i de reviderade riktlinjerna för familjehemsvården av barn och ungdomar.

Det saknas emellertid tydlig information om artikel 12, - barn har dels rätt att få sin röst hörd, men dels också rätt till verkligt inflytande utifrån ålder och mognad. Det räcker alltså inte att lyssna på barnet, det ska synas i de insatser som beslutas om hur barn - inte minst de äldre - har getts möjlighet att faktiskt vara med och påverka.

Det framgår inte heller på vilket sätt barn och ungdomar varit delaktiga i framtagandet av de nya riktlinjerna. Har barn/ungdomar med erfarenhet av placering i familjehem tillfrågats på något sätt? Det borde dokumenterats i så fall.

När det gäller familjehemsplacerade barns skolgång, inleds stycket med att "Alla barn har rätt att få utbildning". Men skollagen sträcker sig mycket längre än så; alla barn har enligt skollagen rätt att få den ledning och stimulans som behövs för att barnet ska nå så långt det är möjligt i sin kunskapsutveckling. Detta borde framgå av riktlinjerna för barn i samhällets vård, inte minst eftersom det generellt är mycket lägre förväntningar på dessa barn och det är en av de främsta skyddsfaktorerna att det går bra för barnet i skolan.

Flera goda förändringar, som ju är påkallade i och med lagändringar från 1 januari, t.ex. att barnet ska få besök minst fyra gånger årligen och att varje familjehemsplacerat barn ska ha en egen namngiven socialsekreterare, kommer att kräva mer ekonomiska resurser. Det är viktigt att de nya riktlinjerna följs upp. Inom ett år vore det rimligt att nämnden får en uppföljning om hur det har gått att följa de nya riktlinjerna runt om i staden.

Reservation

Ledamoten Inger Stark (V) reserverade sig mot nämndens beslut enligt följande.

1. Socialnämnden godkänner i huvudsak förslaget till revidering av nuvarande riktlinjer för familjehemsvård av barn och ungdomar.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen för vidare befordran till kommunfullmäktige.
3. Därutöver anför nämnden:

I stort sett tycker vi att förslaget till reviderade riktlinjer är bra. Dock saknas en del som vi har med i vår motion om familjehemspplacerade barn.

För att riktlinjerna och förslagen i vår motion ska kunna verkställas krävs det utökade resurser till den sociala barn- och ungdomsvården. Socialtjänsten i stadsdelsnämnderna har stora svårigheter att uppfylla socialtjänstlagen. För att varje placerat barn eller ungdom ska kunna få sin egen socialsekreterare krävs fler anställda. Vi utgår från att budgeten förstärks senast i samband med att kommunstyrelsen behandlar tertialrapport 1. Allt annat är otänkbart.

Funktionshinderrådet påpekar i sitt protokoll från den 21 mars att det också finns barn och ungdomar med funktionsnedsättning som är familjehemspplacerade. Rådet saknar i vår motion en skrivning om att dessa barn och ungdomar måste garanteras habiliteringsinsatser. Men det saknas så vitt vi kan se även i förvaltningens förslag till riktlinjer. Ett självklart krav som bör läggas till.

Särskilt uttalande

Ordföranden Marie Ljungberg Schött m.fl. (M), ledamoten Ann-Katrin Åslund (FP), ledamoten Stina Bengtsson (C) och ledamoten Ewa Samuelsson (KD) lämnade följande särskilda uttalande.

Stockholms stad har ett stort ansvar för att se till att de placeringar av barn och unga som genomförs håller hög kvalitet.

I och med de nya riktlinjerna blir barnperspektivet i familjevården tydligare. Barnet ska hela tiden ha möjlighet att framföra sina egna synpunkter och dessa ska

lyssnas till under hela processen och det är barnets bästa som är avgörande vid beslut om vård- eller behandlingsinsats. Varje placerat barn har en egen särskilt utsedd socialsekreterare som ansvarar för kontakten med barnet och som ska träffa barnet minst fyra gånger per år. Barnets socialsekreterare ska föra enskilda samtal med barnet, vilket kan ske på annan plats än i familjehemmet om barnet önskar detta. När det rör yngre barn eller barn som nyligen har placerats kan tätare kontakt behövas.

Det är viktigt att staden lägger kraft och fokus på att arbeta med oanmälda besök i familjehem. Om det inte finns särskilda skäl bör minst ett besök per år vara oanmält. Arbetet med oanmälda besök ska vara ett viktigt instrument och genomföras generöst. Finns det misstankar om problem måste besöket ske omgående. Det ska tydligt framgå i avtalen att familjehemmen fått information om att stadsdelsnämnderna kan göra oanmälda besök.

Särskilt uttalande

Tjänstgörande ersättaren Bengt Roxne m.fl. (S) lämnade följande särskilda uttalande.

Det är lovärt att bestämmelserna om socialsekreterare och barn i familjevård skärps. Syftet är bland annat att barnet ska få ha en egen socialsekreterare under hela tiden vården pågår. Barnperspektivet måste alltid genomsyras i kontakter och beslut på välfärdskontoret.

Det innebär att barnens väl och framtida möjligheter till ett gott liv måste prioriteras och vara vägledande för samtliga överväganden som görs. Barnets egna behov av stöd ska utredas i anslutning till traditionell biståndshandläggning.

Att sätta barnets bästa i centrum är en rimlig målsättning, tyvärr kan Stockholm idag inte leva upp till detta vilket är beklagligt. En orsak är de genomförda nedskärningar gör att personalen går på knäna. En rad enkäter med professionen visar att så är fallet. Stadens egen granskning visar att det får konsekvenser. När man läser *Granskning av sociala barnvården vid Rinkeby-Kista och Enskede-Årsta-Vantör, Dnr 1.3-667/2012* blir detta tydligt. Granskningen är genomförd av stadens Socialtjänstinspektörer som kommer med en rad kritiska synpunkter.

I Rinkeby-Kista fann inspektörerna att rättsäkerheten påverkades av att en tredjedel av utredningarna saknade beslut om förlängning av utredningstiden. Yttermera påverkades rättsäkerheten av att tiden för förhandsbedömningarna inte kunde hållas.

I Enskede-Årsta-Vantör fanns en tillgänglighetsproblematik som påverkades av den snäva bedömning som tillämpades vid förhandsbedömningarna och ställningstagandet att inte inleda en utredning. Det visar sig även att vid föreslagna insatser så motsvarade inte dessa de behov som framkommit vid utredningen. I Enskede-Årsta-Vantör riskeras rättsäkerheten av att förhandsbedömningarna har en tendens

att bli omfattade och tiden inför ställningstagandet överskreds. Det har till och med saknats skriftligt beslutsunderlag i några av ärendena som granskats.

Det är bra att man har regler som sätter barnets bästa först, men utan resurser så är det är det svårt att se hur man kan leva upp till dessa reglers intentioner.

Vid protokollet

A handwritten signature in cursive script, appearing to read "Lisbeth Westerlund".

Lisbeth Westerlund
sekreterare

SOCIALFÖRVALTNINGEN
AVDELNINGEN FÖR STADSÖVERGRIPANDE SOCIALA FRÅGOR

10
TJÄNSTEUTLÅTANDE
DNR 3.1-82/2013
SID 1 (9)
2011-02-08

Handläggare: Ann Gardeström
Telefon: 08-508 25 411

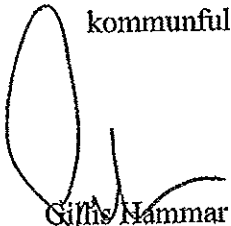
Till
Socialnämnden

**Förslag till reviderade riktlinjer för
familjehemsvård av barn och ungdomar**

2 bilagor

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förslaget till revidering av nuvarande riktlinjer för familjehemsvård av barn och ungdomar.
2. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen för vidare befordran till kommunfullmäktige.

Gille Nammar
Förvaltningschef

Fredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

De gällande riktlinjerna för stadens familjehemsvård av barn och ungdomar antogs av Kommunstyrelsen 2004-11-24. Smärre justeringar har skett efter detta. Under åren som följt har familjehemsvården återkommande varit föremål för granskningar från olika håll och revidering av riktlinjerna har påbörjats i omgångar. Förvaltningen fick i januari 2008 ett stort uppdrag om en översyn av arbetet med utsatta barn och unga i staden, Barnuppdraget i Stockholms Stad, (BUSS) där ett av uppdragen var att föreslå förbättringar för stadens familjehemsvård. Utredningen som presenterades för SAN i mars 2009 innehöll bl.a. ett stort antal förslag på hur familjehemsvården i Stockholms stad kunde förbättras och utvecklas. Den kunde också konstatera att familjehemsvården i

Stockholm höll en hög kvalitet generellt men att vissa områden behövde förstärkas och utvecklas. Förvaltningen fick efter BUSS-utredningen i uppdrag att fortsätta arbetet med utveckling och förändring av stadens familjehemsvård och en projektledare tillsattes i januari 2010. Arbetet med att revidera riktlinjerna har pågått parallellt med projektet.

En rad nationella utredningar har berört området under de senaste åren. Inför revideringen av riktlinjerna har förvaltningen inhämtat underlag främst från Barnskyddsutredningen (SOU 2009:68), Vanvårdsutredningens delbetänkande (SOU 2009:99), Social Rapport 2010 (socialstyrelsen 2010), Upprättelseutredningen (SOU 2011:9).

Förvaltningen hade i sitt arbete med att revidera de riktlinjer för familjehemsvård som beslutades av SoN i mars 2011 tagit med många av de förslag till förändringar som sedan har beslutats i föreskrifter och lag. På grund av förändringarna i lagstiftningen föreläggs nämnden nu förslaget till riktlinjer i sin uppdaterade form.

Bakgrund

Socialförvaltningen gjorde en översyn av riktlinjerna för familjehemsvård av barn och ungdomar efter BUSS-utredningen (SAN mars 2009). Under samma tid har arbetet med att stärka skyddet och stödet för barn och unga pågått på nationell nivå. Barnskyddsutredningen kom med sitt betänkande "Lag om stöd och skydd för barn och unga (LBU)" (SOU 2209:68) i juli 2009. Vanvårdsutredningen presenterade i januari 2010 sin delrapport, "Vanvård i social barnavård under 1900-talet". Vanvårdsutredningen presenterade sitt slutbetänkande "Vanvård i social barnavård" (SOU 2011:61) i september 2011. En direkt följd blev att regeringen tillsatte Upprättelseutredningen som fick i uppdrag att föreslå hur upprättelse för dessa människor skulle kunna utformas.

Upprättelseutredningen överlämnade sitt betänkande till regeringen i februari 2011. Förslagen handlade om en process i tre delar; ett erkännande av det som hänt och en ursäkt, kompensation till dem som utsatts samt åtgärder för att förhindra upprepning. Socialstyrelsen fick efter dessa utredningar ett regeringsuppdrag att se över stödet och skyddet för barn och unga i samhällsvård. Socialstyrelsen slutrapporterade sitt uppdrag till regeringen i juli 2012 och regeringen beslutade om "Föreskrifter och allmänna råd för socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem, jourhem eller hem för vård eller boende" (SOSFS 2012:11) som trädde i kraft 1 oktober 2012.

I regeringsuppdraget ingick förutom att ta fram föreskrifter att ta fram en handbok till socialtjänsten, "Barn och unga i familjehem och HVB", en vägledning för

placerade barns skolgång och hälsa, en standardiserad bedömningsmetod för bedömning och rekrytering av familjehem ("BRA-fam") samt ett utbildningsmaterial till jour- och familjehem ("Ett hem att växa i"). Handboken och vägledningen publicerade i januari 2013 och de två andra publikationerna publiceras senare under 2013.

Riksdagen beslutade den 22 november 2012 om ändringar i SoL (Socialtjänstlagen), LVU (Lagen om vård av barn och unga) och OSL (Offentlighets och sekretesslagen), "Stärkt stöd och skydd för barn och unga" (prop. 2012/13:10). Ändringarna beslutades träda i kraft den 1 januari 2013. Stora delar av regelverket från Socialtjänstförordningen (SFS 2001:937) avseende socialnämndens skyldigheter att följa upp vård av barn i familjehem och HVB har förts in i lag.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I det följande redogör förvaltningen för huvuddragen i de föreslagna förändringarna av riktlinjerna och förändringar i lagstiftningen.

Ett förstärkt barnperspektiv

Vikten av att göra barn delaktiga genom att ge dem information och lyssna på barnens egna synpunkter har förtydligats i hela handlägningsprocessen. Synen på barn som subjekt har förstärkts och behovet av att barn får information på ett sätt som de kan förstå, oavsett ålder, har understrukits. Kraven på att dokumentera hur, när och vilken information som barnet fått har förtydligats. I ändringarna i SoL har 1 kap § 2 SoL fått en förändrad ordalydelse som understryker att det är barnets bästa som ska vara avgörande vid beslut om vård- eller behandlingsinsatser för barn.

Det har införts en ny bestämmelse i 11 kap. 10 § första stycket SoL om barnets rätt att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Syftet är att tydliggöra barnets rätt att komma till tals. Barn ska vidare ha rätt att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet oavsett om socialnämnden anser att det tillför utredningen något. Därför har gällande bestämmelser i 11 kap. 10 § andra stycket SoL och 36 § tredje stycket LVU ändrats. Tidigare föreskrevs att barn som är yngre än 15 år bör höras om det är till nytta för utredningen och det kan antas att barnet inte tar skada av att höras. Efter ändringen ska det inte längre vara möjligt att underlåta att höra barnet med hänvisning till att detta inte skulle vara till nytta för utredningen.

Barnets socialsekreterare

Det har införts en ny bestämmelse i 6 kap. 7 c § SoL om en särskild socialsekreterare för barn och unga. Bestämmelsen gäller i de fall vård ges i ett familjehem eller ett hem för vård eller boende (HVB). Med hem för vård eller boende avses även särskilt ungdomshem enligt 12 § LVU (se 3 kap. 10 § socialtjänstförordningen).

Syftet med bestämmelsen är att garantera att det under hela den tid vården pågår finns en särskilt utsedd socialsekreterare som har att ansvara för kontakterna med barnet eller den unge. Det är socialnämndens ansvar att se till att en sådan socialsekreterare utses. Förvaltningen arbetar tillsammans med stadsledningskontorets it-avdelning för att detta ska bli möjligt att registrera i Paraplysystemet.

Om den särskilt utsedda socialsekreteraren slutar sin tjänst eller av annan anledning inte kan ansvara för kontakterna med barnet eller den unge ska socialnämnden genast utse en ersättare. Barnet eller den unge ska informeras om något sådant sker.

En god och förtroendefull kontakt med barnet eller den unge är en förutsättning för att eventuella missförhållanden ska kunna uppdagas. En viktig förutsättning för att kunna skapa denna kontakt är att barnet eller den unge vet vilken socialsekreterare som är ansvarig för kontakterna med just honom eller henne.

Rollen som barnets eller den unges socialsekreterare innebär framför allt att handla i barnets eller den unges intresse. Det betyder att denna person så långt det är möjligt ska ha en självständig ställning i förhållande till familjehemmet eller hemmet för vård eller boende, dvs. inte handlägga frågor som rör villkoren för uppdraget mellan socialtjänsten och vårdgivaren.

Socialsekreteraren ska besöka barnet eller den unge regelbundet i den omfattning som är lämplig utifrån barnets eller den unges behov och önskemål.

Förstärkt tillsyn

Socialstyrelsen har i de nya allmänna råden föreskrivit att barnet bör besökas minst fyra gånger per år. Regeringen skriver i förarbetena till ändringarna i SoL att regeringen inte i detta skede vill lagstifta om antalet besök men att regeringen avser att följa detta noga.

Förvaltningen föreslår i riktlinjerna att alla barn ska besökas minst fyra gånger per år samt att oanmälda besök i familjehem ska kunna göras. Nya familjehem informeras om denna möjlighet då de tecknar avtal. Barnets socialsekreterare åläggs att föra enskilda samtal med barnet. Om barnet vill ska detta ske på annan plats än i familjehemmet. Utveckling av Paraplysystemet krävs för att kunna följa och redovisa hur många besök som sker.

Stabilitet och långsiktighet

En ökad stabilitet och trygghet för placerade barn måste eftersträvas. Förvaltningen föreslår därför att utredningen som ligger till grund för ett beslut om vård i familjehem på ett tydligare sätt än vad som är fallet idag måste ta ställning till om placeringen av barnet ska vara långsiktig. I förslaget till reviderade riktlinjer tydliggörs vikten av att öka stabiliteten för barn genom adoption eller vårdnadsöverflyttning eller, om placeringen bedöms vara kortsiktig, riktade insatser till vårdnadshavare.

Bestämmelsen om överväganden 6 kap. 8 § SoL har ändrats på så sätt att socialnämnden en gång var sjätte månad ska överväga om vården fortfarande behövs och *hur vården bör inriktas och utformas*. Syftet med ändringen är att få ökad förutsägbarhet och en större öppenhet kring de bedömningar som görs i samband med att behovet av fortsatt vård övervägs.

Genom denna ändring blir det möjligt att låta övervägandet inbegripa frågan om det är möjligt att inom en rimlig framtid kunna återförena barnet med sina föräldrar. Huvudregeln ska alltså vara att vården ska inriktas på en återförening. I vissa fall kan övervägandet emellertid leda fram till att en återförning inte är möjlig vid tidpunkten för övervägandet. Under sådana omständigheter kan det finnas behov av att, bl.a. utifrån de överväganden som gjorts beträffande vården, ändra utformningen av såväl vårdplan som genomförandeplan.

Vårdnadshavares rättigheter och skyldigheter

För att det ska bli möjligt att avgöra om ett barn ska vara långsiktigt placerad behöver verksamma insatser till barnets vårdnadshavare erbjudas. I förslaget till reviderade riktlinjer tydliggörs stadsdelsförvaltningarnas ansvar att erbjuda insatser för att förändra bristande föräldraförmåga, om vårdnadshavarna är villiga att ta emot en sådan insats. Efter tre år stadgar socialtjänstlagen att överflyttning av vården till familjehemmet ska övervägas. Stadsdelsförvaltningarna behöver erbjuda ett långsiktigt stöd till vårdnadshavarna/föräldrarna för att deras förmåga att fungera som förälder på avstånd ska upprätthållas.

Regeln om stöd till vårdnadshavare som fått sina barn placerade har funnits i SoL sedan tidigare. Bestämmelserna i 6 kap. 7 § fjärde punkten SoL ändras nu på så sätt att bestämmelsen även kommer att omfatta vårdnadshavare vars barn är placerade i ett HVB. Vidare kommer bestämmelsen att omfatta *föräldrar* vars barn är placerade i ett annat enskilt hem (privatplacering), i ett familjehem, i ett jourhem eller i ett HVB.

För att en vårdnadshavare ska kunna hålla kontakten med sitt placerade barn krävs ibland resor till ett familjehem. I förslaget tydliggörs att dessa resor och andra kostnader som en vårdnadshavare kan ha i samband med ett planerat umgänge ska betalas av socialtjänsten, som ett led i stödet till barnet för att ett umgänge ska ske. En prövning av vårdnadshavarens ekonomiska förutsättningar kan behöva ske, men utgångspunkten måste vara barnets rätt till kontakt med sina vårdnadshavare/föräldrar.

Stöd till familjehem som blivit vårdnadshavare

I syfte att tydliggöra socialnämndens ansvar för råd och stöd till familjehemsföräldrar som blivit vårdnadshavare, har det införts en bestämmelse i 6 kap. 11 § SoL om att socialnämnden, i de fall vårdnaden av ett barn har flyttats över till en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare som barnet tidigare varit placerat i familjehem hos, ska ge dessa råd och stöd.

Till skillnad från tidigare kan råd och stöd nu ges av socialnämnden i den kommun som beslutat om familjehemsplaceringen, om de särskilt förordnade vårdnadshavarna begär det.

I samband med vårdnadsöverflyttningen är det viktigt att nämnden noga diskuterar familjehemsföräldrarnas önskemål om fortsatt stöd. Placeringskommunen kan även behöva vara behjälplig med att förmedla kontakt med socialtjänsten i hemkommunen om familjehemsföräldrarna önskar att stödet ska ges därifrån.

Bestämmelsen omfattar endast råd och stöd och är en särregel i förhållande till reglerna om vistelsekommunens respektive hemkommunens ansvar i 2 a kap. SoL. I de fall vårdnadshavarna är i behov av insatser som inte kan ges utan beslut om bistånd enligt SoL är det som regel hemkommunen som ska ansvara för detta. Insatser som är riktade till det enskilda barnet ska vanligtvis, enligt reglerna om ansvarig kommun, ges i den kommun där barnet är bosatt.

Förstärkt fokus på barns rätt till utbildning och hälsa

I förslaget till reviderade riktlinjer förtydligas skolhuvudmannens skyldigheter och socialtjänstens rätt att ställa krav på skolan när det gäller en placering av ett skolpliktigt barn. Det kan innebära att skolan ska delta vid överlämningen av ett barn till en ny skola och lämna adekvat underlag till den nya skolan. Socialtjänstlagen stadgar att det är socialtjänstens skyldighet att följa vården och där inbegrips både utbildning och hälsa. Socialtjänsten förfogar inte över vare sig skolan eller hälsovården men ska vara en aktiv part för att barnet ska få sina rättigheter på dessa områden tillgodosedda. De nya riktlinjerna hänvisar till stödmaterialet om samverkan som tagits fram gemensamt av utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen.

Barn i samhällsvård ska i så stor utsträckning som möjligt ha likvärdiga förutsättningar som andra barn, vilket kan innebära att de i vissa situationer behöver mer än andra barn. Förvaltningen föreslår att det vid placeringar av äldre barn bör övervägas om de ska få tillgång till dator med internetuppkoppling. Detta mot bakgrund att dagens skola ofta kräver att barn har tillgång till en dator i hemmet och att datorn i ett modernt samhälle är en förutsättning för både kommunikation och identitet, särskilt för unga människor.

I 6 kap. 7 § SoL reglerades tidigare ett antal skyldigheter som socialnämnden har gentemot barn som vårdas i familjehem, jourhem och annat enskilt hem. Bland annat föreskrevs att socialnämnden ska verka för att de får lämplig utbildning. Bestämmelsen har nu kompletterats på så sätt att även barn som vårdas i hem för vård eller boende (HVB) ska omfattas av bestämmelsen.

Tidigare fanns ingen reglering om att socialnämnden ska verka för att samtliga placerade barn och ungdomar får den hälso- och sjukvård de behöver. Det införs därför en ny bestämmelse i 6 kap. 7 § SoL även om detta.

Det är dock skolan och landstinget som har ansvaret för själva utbildningen respektive hälso- och sjukvården.

Uppföljning efter placering

Det händer i vissa fall att vårdnadshavare återkallar sitt samtycke till fortsatt frivillig vård, även om barnet av socialtjänsten bedöms ha kvarstående behov av stöd och skydd. Det händer även att ungdomar avbryter vården utan att syftet med vården uppnåtts. Återplacering i samhällsvård i sådana fall är inte ovanligt.

Det införs därför en ny bestämmelse i 11 kap. 4 b § SoL om uppföljning efter avslutad placering oberoende av samtycke från vårdnadshavaren eller barnet.

Enligt bestämmelsen får socialnämnden besluta om uppföljning av ett barns situation efter det att en placering i ett familjehem eller i ett hem för vård eller boende (HVB) har upphört. En sådan uppföljning får ske om barnet, utan att förhållanden som avses i LVU föreligger, bedöms vara i särskilt behov av nämndens stöd eller skydd men samtycke till sådan åtgärd saknas.

Eftervård

Ett förtydligande av stadsdelsförvaltningarnas skyldighet att erbjuda barn och ungdomar eftervård har gjorts i förslaget till nya riktlinjer. Det kan innebära insatser i form av fortsatt familjehemsplacering, stödboende, särskilt stöd för att klara gymnasiet eller för att hitta bostad och arbete.

Utredning och utbildning av familjehem

I förslaget till reviderade riktlinjer förtydligas att alla familjehem ska ha genomgått grundutbildning för att bli godkända som familjehem för stadigvarande vård och få arvode. Familjehemmet ska genom avtal även förbinda sig att delta i fortbildning som erbjuds genom socialförvaltningens Resursteam för barn och ungdom eller av stadsdelsförvaltningarna.

Ändringarna i SoL föreskriver att alla hem som avser att ta emot barn för stadigvarande vård eller tillfälligt, som jourhem, ska vara utredda av socialnämnd. En ny regel om samråd med andra kommuner som har barn placerade i det tilltänkta hemmet införs. I föreskrifterna (4 kap.6 och 7 §§) ska socialnämnden inhämta referenser från kommuner som har andra barn placerade eller har haft det de senaste fem åren.

I ändringarna i SoL har det införts en bestämmelse i 6 kap. 6 c § SoL om utbildning till familjehem och jourhem. Bestämmelsen slår fast en skyldighet för nämnden att tillhandahålla den utbildning som behövs för dem som nämnden avser att anlita för vård av barn i familjehem eller jourhem.

Avtal

Staden har sedan lång tid haft rutiner för avtal med familjehem enligt rekommendationer från SKL. För att tydliggöra ansvarsfördelningen har det införts en ny bestämmelse i 6 kap. 6 b § SoL om avtal mellan socialnämnden och familjehemmet. Den mall för avtal som har funnits sedan tidigare har nu reviderats utifrån de nya reglerna.

Avtalet ska tydligt klargöra vad som ingår i nämndens respektive familjehemmets ansvar för att olika insatser kommer till stånd och för att målen i vård- och

genomförandeplanen uppnås. Det bör även innehålla övriga rättigheter och skyldigheter som nämnden respektive familjehemmet har när det gäller stöd och skydd till barnet.

En annan fråga som bör regleras i avtalet är frågan om vad som ska gälla om familjehemmet vill ta emot ytterligare ett barn. För att kunna tillgodose det redan placerade barnets behov kan socialnämnden i vissa situationer behöva kunna avgöra om det är lämpligt att familjehemmet tar emot ytterligare ett barn.

Bilaga

1. Förslag till reviderade riktlinjer för familjehemsvård av barn och ungdomar
2. Avtal